

Літаратурная старонка (471)

Міхась АНДРАСЮК

Кароткая гісторыя Партыі кучаравых

5. Югаславія

— А заўтра тут будзе Югаславія, — адвакат Нязгула склаў прачытаную газету, выгадней уціснуўся ў старое крэсла і знерухомелым вокам упіўся ў столь.

— Езус-Марыя! — войкнула пані Анельця і таксама ж прабегла вачыма за зрокам пана адваката. Можна спадзявалася ўгледзець там сербскія самалёты, як у зграбным, сталёва-алюмініевым строю, выпраўніўшы неба злавесным гулам, спяшаюць бамбіць збунтаванае Косава? А, можа, паспылюцца са столі брудныя, неаголеныя парашутысты, каб з дзікім крыкам уварвацца ў пакой і раз яшчэ дашчэнт знішчыць збудаваную цяжкай працай сякую-такую стабілізацыю гэтага дома?!

Аднак ніякія дантэйскія сцэны не парушалі спакой на белай роўнядзі. Праўда, можна было прыкмеціць нейкі рух, нервовую мітусню, аднак усё што адбывалася там, адбывалася не па мілітарных прычынах, а па чыста біялагічных: муха ўзлазіла на муху, праяўляючы неабвержную цягу да прадаўжэння крылатага роду. Можна такое рабіць, час ад часу нават трэба, аднак трэба ж ведаць і месца, і час, не ўспамінаючы ўжо пра павагу да гаспадароў. У другім выпадку вынік можа аказацца зусім нязгодным з ранейшымі намерамі. І тут вось непрыстойнымі паводзінамі мушыная пара падпісала на сябе смяротны прыговор. Сэрца пані Анельці, добрае і чулівае, выхаванае ў прыстойнай хрысціянскай сям'і, не магло сціраць такую яўную парнаграфію і рука, ідуць за голасам гэтага сэрца, схпіла прачытаную газету і лягнула ў столь. Па мухах асталося тое, што астаецца па жыках харвацкіх і мусульманскіх вёсак пасля сербскага пераходу. Скасаваўшы распусту ў самым яе зачатку, пані Анельця пасвятлела, папрыгажэла, памаладзела на гадоў ці не дзесяць і ганарыста выпінаючы грудзі паплыла ў гардэроб падрыхтаваць пану адвакату яго святочны касцюм. Такія і былі нядзельныя раніцы. Пані Анельця рыхтавала касцюм, пан адвакат апраўнаў яго і трэцямайскай вуліцай маршыраваў на сустрэчу з Усывышнім. Мінаючы базар сплёўваў тры разы ў бок натоўпу, які замест адвацаца духоўным раскошам, мітусіцца за малымі, цялеснымі справамі.

Чым пан Нязгула жыў у будзённых дні — цяжка здагадацца. Вядома толькі, што адвакацкай практыкай не займаўся. Свабодныя хвіліны ахвяраваў палітычнай дзейнасці, удастойваючы сваёй асобай рады нейкай маленькай правай партыі. Пра палітыку ведаў тое, што і іншыя грамадзяне нашай краіны, гэта значыць — усё.

Тым часам пані Анельця справілася са святочным гардэробам. Ачышчаны з найменшай пылінкі пінжак спачыў на спіцы крэсла, там жа знайшлі сабе месца і нагавіцы, а з кашуляй — адпрасаванай і свежай — пані Анельця паявілася перад абліччам свайго дабрадзця. Пан Нязгула сядзеў у крэсле так, як раней мы яго тут пакінулі, і толькі замест у столь, зноўку глядзеў у злавесную газету.

— Заўтра тут будзе Югаславія. А ўсё дзякую нацыяналістам.

— Езус-Марыя, — войкнула пані Анель-

ця, бо гэта была добрая пані і яна заўжды войкала, асабліва пачуўшы слова „нацыяналіст” або „Югаславія”.

— Хочуць дзяліць мястэчка на сваіх і чужых, — лягнуў кулаком адвакат у раскрытую газету.

Калі ў гэты момант патрэскаліся ўсе шыбы ў рэдакцыйных вокнах, не трэба адразу думаць пра ўздзеянне незямных ці замагільных сіл. Чалавечыя магчымасці таксама ж бываюць нязведанымі і неабдымнымі.

— Але хай сабе думаюць! О, не! Будзем змагацца, — трэснуў Нязгула яшчэ раз у газету і ў гэты раз пасыпаліся ў далёкай рэдакцыі жырандолі, а самы вялікі аскепак прадзіраў галаву рэдактара адказнага за палітычную старонку.

З-за ўсяго гэтага наступныя весткі партыі кучаравых паявіліся ў пераіначнай, моцна заблытанай форме.

Думаю, можна дараваць няшчаснаму рэдактару. Кожны ж ведае, што з дзіравай галавы думкі ўцякаюць, не паспеўшы дасягнуць сталы, разважлівы ўзрост. Але, гутарка тут не пра ананімнага рэдактара, а пра пана Нязгулу. Пойдзем следам за ягонымі крокамі.

Ступаючы на месцачковы базар у святочную раніцу, пан Нязгула адчуваў агіду да самога сябе. Ягоная душа, звалтаваная навакольнай грубай мітуснёю, пахлёбваючы і сёрбаючы носам, паслушна плялася за рэштай цела. Душа — самы разумны з чалавечых органаў, ды пэўна і здагадалася, што змаганню за слушны ідэі не абысціся без духоўных ахвяр і не перамагчы без дапамогі чыста фізічных рэквізітаў, такіх як вінтоўкі, танкі ці бамбавозы.

Перасоўваючыся ад ларка да ларка, ад століка да століка, пан Нязгула пільна ўзіраўся ў хаатычна раскінутыя копки таннай, памятай бялізны, там-сям запускаў далонь у кучы швэдраў, стараючыся вымацаць прыемную, сталёвую гладзь танкавага дула, уздуты, цяжарны жывот бамбавоза, ці — у найгоршым выпадку — драўляны прыклад калашнікава. Аднак рука, заглыбляючыся ў гурбы трантаў, раз-пораз вярталася з нічым, а прадаўцы на канфідэнцыяльна пастаўленае пытанне адказвалі: няма, не было, не будзе!..

А людзі ж кажуць: на базары, у рускіх, усё ёсць...

Значыць — змова. Значыць — дагаварыліся. Спазніўся. Усё даўно ў сербскіх руках!..

За базарнай агародкай адазвалася скрыпка, гармонік падмацаваў мелодыю і перамяшаўшы з вострым, крынічным голасам салісткі, кінуў у натоўп. З дапамогай гродзенскай капэлы левыя дэмакраты распачалі якраз выбарчую кампанію. Гэты неспадзяваны ўдар з левай канчаткова ашарашыў пана Нязгулу. Быў апошняй кропляй, кропляй, якая перапоўніла чару горычы. Яму стала ўсё адно.

Са шпаркацыю, якое і сам па сабе не спадзяваўся, падхапіў пан Нязгула сядзячую пад плотам, а цяпер анямелую ад нечаканасці румынку і кінуўся ў ашалелы, дзікі танец. З румынскага заполку пасыпаліся на тратуар мізэрныя медзякі і пабразгваючы, падскокваючы ў рытм музыкі, паразбягаліся ва ўсіх напрамках.

(закачэне будзе)

Фота Ганны КАНДРАЦЮК

Агнешка ГАЛІМСКАЯ нарадзілася 13.08.1982 г. Закончыла Пачатковую школу ў Старым Корніне. Зараз — вучаніца ІІ „ц” класа Агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання ў Гайнаўцы. Жыве ў Ягудніках.

Дэбютавала на старонках „Зоркі” ў 1997 г. пад псеўданімам „Агнешка Х”. Друкавалася ў часопісе маладых літаратараў „Першацвет” у Мінску і ў калектыўных зборніках.

* * *

Яно распаўсюджваецца арыгінальна асноўнае ў мінулым бачыць рэчы не глядзіць на людзей гэта абгрунтаваная п'еса раздзяляе ўзоры без прыпынку без адчування

ніхто ўжо не крычыць

Назначаная проза

Бязлітасна таленавіты прэзаік выяўляе кароценькія замалёўкі пасля пасіўнай рэвалюцыі.

Бязлітасна таленавіты прэзаік лаканічна смяецца з задуманай магутнасці.

Бязлітасна таленавіты прэзаік рэагуе на прыгнёт змораных думак — набытак трагічных абставін.

Бязлітасна таленавіты прэзаік майстар з падарожжаў пратэстуе бяссілай супраць народных мас.

не будзе непрадбачаных...

Міра ЛУКША

Панас

— Ой, які ты брыдкі-брыдкі! Цьфу на цябе! — глянула была на румыны тварык Панаса суседка. — А назвалі цябе, хай на іх! — Панас!

Гэта каб не сурочыць — падміргнула матцы немаўляці, але ж сапраўды скаланулася: Панасік не быў прыгожы, нават як на нованароджанае стварэнне людскога роду.

Але ўсё ж замова Макарычы падзейнічала, ці што, бо вырас Панас на хлопца харошага і разумнага. Шкада, што не перадасць свае красы і розуму ў наступнае пакаленне гэты зусім талковы хлопец, абдораны бацькамі да таго ж непапулярным і выклікаючым усмешку ў паненак імем. Ды што яму:

— Па нас хоць бы патоп! — махае рукой Панас, невядома, ці з адчаем, ці абьякава, папіваючы сабе піва пад вясковай крамай.

... Гэта ўсё каб угаварыць і загаварыць лёс. Калі нават не слухае ён цябе, то ў рэшце рэшт абрыднеш яму, як тая назойлівая

Абмен

Магіла праўды выяўляецца ахвярай прыніжэннем маральнасці мы дэманструем дазволеныя грахі наладжваем паклоны ў розных пазіцыях запаўняем праблемы цудоўнымі ілюзіямі

І застанемся сучасныя больш задаволеныя такія ж аднолькавыя ў сваім прамінанні

Тэатр

Дыялогі імкнучца стаць узнёслым канцэртм усіх людзей

З цягам часу — традыцыя

Усё жыццё спрацоўваем арганізацыйна

Нястрымна адзначаем становішча

Арганізуем экзистэнцыю нас — акцёраў

Прэм'ера

Першае месца гаворыць дастаткова.

Першае месца спыняе прафесіяналаў.

Першае месца бачыць у час адказу.

Першае месца змагаецца з удзельнікам.

Першае месца ў некаторых выпадках ёсць прадбачанае для ўсіх.

Ірэна Кулік

* * *

Танцую на месяцы
Аддзітаючага сёння
Ганю пёры
Цяжкага воблака
Клічу спакой
Малалетняй цемры
Б'ю па цяжкіх іліваці
Тонкага
Існавання

муха. Калі не прыхлабушчыць мухалапкай, то мо выжанае ручніком, а кыш! — ляці, па-скуда, сваёю дарогай!

Не выгаварвай лёсу тое, што прыносіць, лепш адразу дагаварыся з ім адносна варункаў.

Варункова нішто не пойдзе ў залік, няма паўторных экзаменаў з веснавое маладосці перанесеных на асеннюю сесію. Запісалі ўсё ў тваёй заліковай кнізе, у індэксе.

На індэксе будзеш і ты, і твая чэкавая кніжка з фальшывымі подпісамі, не спяляць і змарнаваных лісткоў з пачаткай „Анулявана”, адкуль ні возьмуцца вырваныя хвіліны і тыдні, пра якія даўно забыўся і ты, і твае дзённікі, якія ты пакінуў, каб іншыя параўналі свой лёс з тваім і палічылі цябе... за... Альбо і кінуў ты іх весці, а яны ўсё пішучца, пішучца...

І ты, сам не свой, яшчэ і яшчэ раз будзеш хацець выцягнуць свой фант-лэс на латарэі, але ці выйграеш нешта вартае старання?

Панас, што па нас? Загавораная брыдота ці краса ў прах абярнуцца. Добра, што на спахыву больш ад нас вечным дрэвам або хоць чарвячкам, якім адзін дзень — век.